

“Όσοι Πιστοι

Τό θέατρο καί οί θεατρίνοι

*«μή γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταί σκυθρωποί·
ἀφανίζουσι γάρ τά πρόσωπα αὐτῶν» (Ματθ. στ', 16)*

Ἐρχόμενος ὁ Κύριος στόν κόσμο βρῆκε μιὰ διεστραμμένη πνευματική κατάσταση. Ὁλη ἡ λατρεία τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου εἶχε μεταβληθῆ σ' ἓνα δημόσιο θέαμα. Ἐκινεῖτο στήν περιφέρεια. Παντοῦ ὑπῆρχε ἡ ὑποκρισία. Ὁ ἄνθρωπος καί στήν πορεία του ἀκόμη πρὸς τόν Θεό ἦταν ἀνθρωποκεντρικός. Ἡ νηστεία, ἡ προσευχή, ἡ δικαιοσύνη ἦταν μέσα προβολῆς. Ἀντὶ ὁ ἄνθρωπος νά λατρεύῃ τόν Θεό, λάτρευε τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του. Προσπαθοῦσε νά φθάσῃ στόν Θεό μέσα ἀπό τό ἐγώ του. Ἄγνοοῦσε ὅτι ἡ θέωση ἔρχεται διὰ τῆς μακαρίας ταπεινώσεως, διὰ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ ἐγώ.

Ὁ Χριστός, θεραπεύοντας αὐτήν τήν νοσηρά πνευματική κατάσταση πού ἦταν δαιμονιώδης, τήν μετέθεσε ἀπό τήν περιφέρεια στό βάθος. Ὅλα πρέπει νά γίνωνται «ἐν τῷ κρυπτῷ». Θά ἐπιδιώξουμε νά μελετήσουμε λίγο τήν ὑποκρισία καί τούς ὑποκριτές.

***

Ἐπομένως, ἡ ἐπιτήδευση τῆς ἀρετῆς καί τῆς εὐσεβοῦς ζωῆς. Ἡ ἀνυπαρξία τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, τῆς πραγματικῆς εὐσεβείας, ἐκδηλώνεται ἐξωτερικά, ὡς ὑπάρχουσα, μέ τά σχήματα τῆς εὐσεβείας. Γι' αὐτό ἡ ὑποκρισία εἶναι ἓνα θέατρο χειρίστης μορφῆς καί οἱ ὑποκριτές εἶναι θεατρίνοι. Κατά περιστάσεις ὑποδύονται διαφόρους ρόλους «ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις» (Ματθ. στ', 16).

Ἡ ὑποκρισία, κατά τούς Πατέρες, εἶναι προσποίηση τῆς φιλίας, μίσος κεκαλυμμένο σέ σχῆμα φιλίας, ἔχθρα πού ἐκδηλώνεται ὡς εὐνοία, φθόνος πού μιμεῖται τόν χαρακτήρα τῆς ἀγάπης. Ἐπομένως, ἡ ὑποκρισία εἶναι ὁ πλασματικός καί ὄχι πραγματικός βίος τῆς ἀρετῆς, ἡ προσποίηση τῆς δικαιοσύνης, ἡ ἀπάτη πού ἔχει τήν μόρφωση τῆς ἀληθείας (ἄγ. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής).

Μέ ἄλλα λόγια, ὅταν ἓνα πάθος ἐνδύεται τήν ἀντίστοιχη ἀρετή γιά νά «κυκλοφορήσῃ» μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, αὐτό λέγεται ὑποκρισία. Αὐτή ἡ κατάσταση ἀφανίζει κυριολεκτικά τό πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ἀπό πρόσωπο γίνεται προσωπεῖο. Καί ὅπως τονίσαμε προηγουμένως, αὐτή ἡ φρικτή κατάσταση γίνεται στήν προσπάθεια νά προβληθῇ τό ἐγώ. Ἐπομένως, στήν πραγματικότητα, εἶναι λατρεία τοῦ ἐγώ πού καταντᾷ σέ καταδίκη τοῦ ἀνθρώπου.

***

Εἶναι γνωστά τά «οὐαί» πού ἀπήλυθε ὁ Χριστός ἐναντίον τῶν Φαρισαίων, τῶν κατ' ἐξοχὴν ἐκφραστῶν τῆς ὑποκρισίας. Ὁ Χριστός χρησιμοποίησε μιὰ πολύ ρεαλιστική εἰκόνα γιά νά παρουσιάσῃ τήν σχιζοφρενική κατάσταση τῶν ὑποκριτῶν. Οἱ ὑποκριτές ὁμοιάζουν μέ

τούς τάφους, οί όποίοι «έξωθεν μέν φαίνονται ώραίοι, έσωθεν δέ γέμουσιν όστέων νεκρών καί πάσης άκαθαρσίας». Έτσι καί οί Φαρισαίοι. Ό Χριστός τούς είπε: «έξωθεν μέν φαίνεσθε τοίς άνθρώποις δίκαιοι, έσωθεν δέ μεστοί έστε ύποκρίσεως καί άνομίας» (Ματθ. κγ', 27, 28). Οί Φαρισαίοι ήταν θεατρίνοι. Ανέβαιναν στήν θρησκευτική σκηνή τής έποχής άλλοτε διατυμπανίζοντας ένα καλό πού έκαναν, άμφιβόλου προελεύσεως, άλλοτε προσπαθώντας νά φανούν στους άνθρώπους δίκαιοι, ένώ ήταν άδικοι. Όμως γιά νά είμαστε άληθινοί πρέπει νά πούμε ότι ή ύποκρισία ήταν γνώρισμα καί άσθένεια όλης τής έποχής, άφου καί ό λαός διακρινόταν γιά τήν άσθένεια αύτή (Λουκ. ιβ', 56).

***

Δυστυχώς, ή ύποκρισία δέν είναι προϊόν τής πρό Χριστού έποχής. Υπάρχει καί σήμερα καί είναι δυστύχημα πού έκδηλώνεται καί μεταξύ τών άνθρώπων πού άκολουθοϋν τόν Χριστό. Αν είλικρινά έξετάσουμε τόν έαυτό μας θά διαπιστώσουμε ότι είμαστε θεατρίνοι σέ όλα τά επίπεδα ζωής καί παίζουμε διαρκώς θέατρο.

Πράγματι, παίζουμε θέατρο, όταν μέ τόν τρόπο τής προσευχής καί τής έν γένει λατρευτικής ζωής έπιδιώκουμε νά προσελκύσουμε τήν προσοχή τών άλλων καί τό χειρότερο έπιδιώκουμε νά καλύψουμε τήν άσθένεια τής ψυχής. Όταν μέ τό σεμνό σχήμα καί τό παραπέτασμα τής κατηφείας κρύπτουμε «τήν ένυπάρχουσαν θρασύτητα» καί «τά τής ψυχής αίσχη» (όσιος Νείλος). Παίζουμε θέατρο, όταν κοπτόμαστε γιά τήν δικαιοσύνη καί τήν ισότητα, ένώ στήν πραγματικότητα είμαστε οί πιό άδικοι καί μεγαλύτεροι τύραννοι. Παίζουμε θέατρο, όταν παρουσιάζομαστε ότι ένδιαφερόμαστε γιά τούς άλλους καί θυσιαζόμαστε γι' αυτούς, ένώ έπιδιώκουμε τήν έκμετάλλευση κάθε καταστάσεως. Παίζουμε θέατρο, όταν κάνουμε τόν δυστυχισμένο, τόν λυπημένο, τόν περιφρονημένο, γιά νά δημιουργήσουμε άνάλογες έντυπώσεις καί νά άποσπάσουμε τό ένδιαφέρον τών άλλων. Παίζουμε θέατρο παντού καί πάντα. Στο σπίτι, στήν κοινωνία, στήν Έκκλησία.

Έτσι, μαθημένοι νά χρησιμοποιούμε διάφορες μάσκες στίς σχέσεις μας μέ τούς συνανθρώπους μας, τί τό παράξενο τό ότι τό κάνουμε καί σέ μερικές συγκεκριμένες ήμέρες (Άπόκριες); Είναι παρατηρημένο ότι ό,τι άπασχολεί τόν άνθρωπο ή ό,τι κάνει ό άνθρωπος όλο τόν χρόνο, αύτό έκδηλώνει καί έξωτερικά σέ μιά έποχή πού κοινωνικά... έπιτρέπεται! Αν δοϋμε τήν ένέργεια αύτή μέσα άπό τήν κατάσταση τής ύποκρισίας, θά διαπιστώσουμε ότι άπό τόν τρόπο μέ τόν όποίο ό άνθρωπος άφανίζει κατά τίς ήμέρες τών Αποκριών τό πρόσωπο, καί χρησιμοποιεί διάφορα προσωπεία (μάσκες) φανερώνει τά άπωθημένα του βιώματα, έκδηλώνει έξωτερικά τά πάθη του, όπως τά χαρακτηρίζουν οί άγιοι Πατέρες.

***

Ό ύποκριτής μπορούμε νά πούμε μέ βεβαιότητα είναι ένας σχιζοφρενής τύπος. Άλλα πιστεύει καί άλλα πράττει. Άλλος είναι καί άλλος φαίνεται. Φανερώνει, έτσι, τήν διχασμένη καί άλλοτριωμένη προσωπικότητά του, άφου έκδηλώνει μέ τήν ζωή του τήν διάσπαση μεταξύ τής ύπάρξεως καί τής φανερώσεως, του είναι καί του φαίνεσθαι. Έπιδιώκει ό ύποκριτής διαρκώς νά δείχνη αύτό πού δέν είναι καί αύτό τόν κάνει άγχώδη, νευρικό καί

νευρωτικό, μέ ένα λόγο ἄρρωστο. Ὁ ἴδιος βασανίζεται ἐσωτερικά. Ἀργά ἢ γρήγορα γίνεται ἀντιληπτή αὐτή ἡ σχιζοφρενική κατάσταση καί αὐτή ἡ ἀνακάλυψη αὐξάνει τό πρόβλημα.

Πολλοί ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ σχιζοφρένεια εἶναι δείγμα ὄλου τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ. Πράγματι, αὐτό εἶναι ἀλήθεια, ἀφοῦ ὁ σύγχρονος τρόπος ζωῆς εἶναι κατ' ἐξοχήν ὑποκριτικός. Μετέβαλε τόν ἄνθρωπο ἀπό πρόσωπο σέ προσωπεῖο, σέ ἄτομο, σέ ἐνδοκοσμικό ὄν.

Πρέπει νά γίνουμε ἀπλοί ἄνθρωποι. Νά ἀποφεύγουμε τήν ἐπιτήδευση. Νά φαινόμαστε αὐτό πού εἴμαστε. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος παραγγέλλει: «ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καί πάντα δόλον καί ὑποκρίσεις» (Α' Πέτρ. β', 1). Ἡ ὑποκρισία εἶναι γέννημα τῆς ὑπερηφανείας. Ἡ ἀπλότητα εἶναι γέννημα τῆς ταπεινώσεως. Ὄταν κανεῖς ἐπιδιώκη τήν κάθαρση τῆς ψυχῆς ἀπό τά πάθη, τότε ἐνοποιεῖται. Ἀποβάλλει ὄλες τίς μάσκες καί γίνεται πρόσωπο. Καί τό πρόσωπο καταξιώνει τήν ὕπαρξη τοῦ ἀνθρώπου.